

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

KLAGE FRA A PÅ TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT. SAK NR 80/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 8. november 2004 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg.

Ved brev av 11. september 2004 har A innsendt klage på tingrettsdommer B, X tingrett. Klagen gjelder dommerens fremgangsmåte i forbindelse med kjennelse der hun ble erklært inhabil som tolk i sak for tingretten. Klagen er forelagt for tingrettsdommeren til uttalelse. Embetsleder er orientert om klagen. A har senest tilskrevet utvalget ved brev av 26. oktober 2004, med kommentarer til dommerens uttalelse.

Saksforholdet er i korthet: Ved tingrettens beslutning av 15. mai 2004 ble A oppnevnt som rettsolk i straffesak der hovedforhandling skulle påbegynnes 28. juni 2004. Den 21. juni 2004 fremsatte påtalemyndigheten habilitetsinnsigelse mot A. Etter at tingrettsdommeren samme dag hadde kontaktet A om dette, avsa tingretten v/tingrettsdommer B kjennelse hvorefter hun ble utelukket fra å gjøre tjeneste som tolk under saken.

A har i hovedsak vist til følgende:

Måten tingrettsdommer B gikk frem på har skadet hennes omdømme på alvorlig måte. Hans handlinger og unnløstelse av å handle har skadet hennes renommé og seriøsitet i utøvelse av tolkefunksjonen.

Før hun i sin tid ble oppnevnt som tolk, hadde dommeren kontaktet henne pr telefon for å få kunnskap om hennes bakgrunn. Hun orienterte om utdanning, yrkeserfaring m.v.

Den 18. juni 2004 fikk hun beskjed fra sin oppdragsgiver om at de hadde fått underretning fra dommeren om at hun ikke ble akseptert som tolk. Dommeren hadde overfor byrået begrunnet dette med "en sak de hadde på meg i Sør-Trøndelag".

Den 21. juni 2004 hadde hun en telefonsamtale med dommeren. Hun fikk vite at statsadvokaten hadde reist innsigelser mot henne. Innsigelsene var basert på grunnløse påstander som hun tar sterk avstand fra. Under telefonsamtalen stilte dommeren henne en rekke spørsmål. Han opplyste ikke at dette "reelt sett var en avhørssituasjon hvor opplysningene ville bli benyttet som grunnlag for en begrunnet kjennelse i retten." Dermed unnlot hun å formulere seg så nyansert og grundig som hun ville ha gjort hvis hun hadde vært gjort kjent med at uttalelsene ville bli brukt i en kjennelse.

I kjennelsen trekker dommeren frem flere opplysninger og forhold som er gale. Dommeren bidrar på denne måten sterkt til å skade hennes omdømme.

Dommeren har i ettertid nektet å rette opp de faktiske feil i kjennelsen. Hun måtte selv skrive brev til advokatene som hadde fått kopi av kjennelsen. Dommerens håndtering skader hennes anseelse på alvorlig måte. Kjennelsen, som inneholdt opplysninger om påstander fra et annet lands myndigheter, uten at disse er nærmere undersøkt av norske myndigheter, burde ikke vært sendt til advokatene, men bare lagt ved sakens dokumenter.

I tillegg til å orientere advokatene, informerte dommeren også tolkebyrået. Ikke bare ringte han dit, han sendte kjennelsen i brev til henne adressert til c/o tolkebyrået, til tross for at hennes hjemadresse var kjent for retten. Ved at byrået har åpnet kjennelsen og dermed blitt kjent med innholdet, er hun også påført betydelige økonomiske tap.

Da hun forespurte dommeren om hva hun kunne gjøre for å rette opp hans måte å håndtere saken på, var det eneste svaret hun fikk at hun kunne kontakte advokat. Det er kritikkverdig at han ikke ga henne nødvendig veiledning slik at hun kunne vurdere om dette var nødvendig.

Tingrettsdommer B har i hovedsak uttalt følgende:

Da påtalemyndigheten kort tid før hovedforhandlingen kom med innsigelser mot tolken, ga tingrettsdommeren straks byrået beskjed om at det var kommet opp et spørsmål om utelukkelse av byråets tolk. Han ga ingen detaljer, da dette ble ansett å gjelde henne personlig.

A fikk anledning til å kommentere innsigelsene i telefonsamtalen den 21. juni 2004. Hun imøtegikk forholdsvis detaljert de innsigelser som var fremkommet. Han stilte noen spørsmål for å være sikker på at hun hadde fått anledning til å uttale seg om alt. Det er riktig at hun avslutningsvis forutsatte en saklig vurdering, og hun ble gjort kjent med at rettens avgjørelse nå ville komme skriftlig.

Da kjennelsen forelå, erklærte A at hun godtok resultatet – at hun som følge av habilitetsinnsigelsen ikke skulle gjøre tjeneste – men hun ville ha endret premissene i avgjørelsen. Dette ble avslått. Hun nevnte at hun ville gå videre med saken, enten ved klage på dommer eller ved kjæremål til lagmannsretten. Det var dommerens oppfatning at hun burde få nærmere vurdering fra advokat. Han var denne dagen under sterkt tidspress, men mener at hun fikk den service som det var mulig å gi uten at han gikk inn i rollen som rådgiver og eventuelt kunne mistenkes for forsøk på overtalelser eller bli feiltolket ellers.

Det kan ikke være kritikkverdig at kjennelsen ble sendt i lukket konvolutt under adresse c/o tolkebyrået. Ettersom hun allerede var oppnevnt, var det også vanskelig å ikke sende avgjørelsen til forsvarerne.

Enkel gjennomlesning av avgjørelsen viser at den er langt fra så stigmatiserende som påstått. Retten fant inhabilitet til stede, uten at det var nødvendig å ta standpunkt til om hun rent faktisk hadde foretatt seg det som var blitt anført.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Utvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har heller bedt om dette.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk. Det forutsettes med andre ord at dommeren kan bebreides. Utvalget kan ikke vurdere eller overprøve de rettsavgjørelser som treffes, men utvalget kan som regel vurdere om det foreligger omstendigheter ved behandlingen av en sak som tilsier at dommeren har gått kritikkverdige frem. ”Forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig” kan ikke vurderes av utvalget, jf domstolloven § 236. Selv om noen rettsavgjørelser ikke kan angripes ved bruk av rettsmidler, er utvalget likevel avskåret fra å vurdere selve avgjørelsen.

Det synes som om A dels klager på innholdet i kjennelsen, samtidig som klagen gir inntrykk av at det først og fremst er dommerens fremgangsmåte – både før og etter avgivelse av kjennelsen – hun særlig ønsker vurdert.

Som hovedregel er premisser for rettsavgjørelser unntatt fra vurdering av utvalget, jf ovenfor. Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser i premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen, jf NOU 1999:19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales herunder bl.a. følgende:

” Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende”.

Tilsynsutvalget oppfatter det slik at A oppfatter innholdet i kjennelsen, eller deler av dette, som infamerende. Tilsynsutvalget finner ikke grunn til å gjengi kjennelsen i sin helhet her. Den er fremlagt i tilknytning til klagen, og det fremgår av premissene at det ble reist habilitetsinnsigelse fra påtalemyndigheten. Det fremgår at forholdet er uavklart. Det fremgår videre at hun har hatt anledning til å uttale seg om dette overfor tingrettsdommeren, og at hun har tatt klar avstand fra mistanken. Etter å ha påpekt at det er forhold i saken som A burde orientert retten om den gangen hun fikk forespørsel om oppnevning, heter det avslutningsvis følgende i kjennelsen:

”Spørsmålet vil etter § 108 være om det foreligger særegne omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til A’s uhildethet som tolk. Ved fortolkning av § 108 vil det etter uttrykkelig bestemmelse ha betydning at en part ber om at tolken viker sete. Retten har vurdert A’s anførsler om at opplysningene i brevet ikke er til å stole på. Retten finner at det foreligger såpass klart uttalt mistanke , at dette under enhver omstendighet er særegne omstendigheter egnet til å svekke tilliten til A’s uhildethet som tolk. Særlig gjelder dette når norsk påtalemyndighet har bedt om at hun viker sete.”

Etter tilsynsutvalgets oppfatning er rettens henvisning til ”.....” et relevant ledd i rettens premisser for det resultat man så kommer frem til. Det spesielle ved saken er ikke dommerens ordbruk, men saken som sådan. At den oppleves som svært belastende for tolken, har utvalget ingen problemer med å se, og særlig gjelder dette dersom det viser seg at det ikke er grunnlag for den foreliggende mistanken. Men det er ikke grunnlag for kritikk mot dommeren i hans valg av formuleringer og innhold for øvrig.

Det fremstår som en selvfølge at partene, herunder advokatene, måtte få tilsendt kjennelsen og dermed begrunnelsen for hvorfor tolkeoppnevningen var trukket tilbake.

Utvalget kan ikke se at det er kritikkverdig at kjennelsen ble sendt det byrået som formidlet tolketjenesten under adresse c/o.

Da tingrettsdommer B og A hadde den nevnte telefonsamtalen den 21. juni 2004, må det etter utvalgets vurdering ha fremstått som klart for A at dommeren hadde behov for de opplysninger han ba om, og at hun måtte regne med at hennes uttalelser var nødvendige som et ledd i den vurderingen dommeren skulle foreta. I den forbindelse må hun ha vært klar over at det hastet med en avgjørelse, ettersom hovedforhandlingen skulle begynne få dager senere.

En dommer har ingen plikt til å rette opp mulige feil i en kjennelse, eller på annen måte endre innholdet.

Tilsynsutvalget for dommere kan ikke se at det er grunnlag for kritikk overfor tingrettsdommer B.

Etter dette har Tilsynsutvalget for dommere fattet slikt enstemmig vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B, X tingrett.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens bestemmelser. Partene kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder fra partene fikk underretning om vedtaket. Det vises for øvrig til domstolloven § 239.

Kopi av vedtaket sendes embetsleder i X tingrett til orientering.